

Hammerverk konflikten

**MOT POLITISKE
OPPSIGELSER!**

Heftet koster kr. 5,-. Pengene går til de
oppsagte Hammerverksarbeiderne

HVITBOK NR. 2 Utgitt av de oppsagte arbeiderne ved
Norsk Hammerverk.

Hammerverksaken har vært en viktig prinsippsak for den norske arbeiderklassen våren, sommeren og høsten 1975.

Den har stått om streikeretten, og kampen mot politisk forfølgelse på kampfinnstilte arbeidere, en forfølgelse som er kraftig intensivert i 1975.

Etter at Stavanger byrett felte sin dom mot oss 15. desember er imidlertid saka blitt langt mer viktig.

Dommen slo nemlig fast at enhver streik mot bedriftsledelsen er **forbudt**. Dommen slo videre fast at enhver streik er **oppsigelsesgrunn**. Og mest fantastisk, dommen slo fast at enhver ansatts plikt til å drive vernearbeid er **oppsigelsesgrunn**. Politiske oppsigelser er i realiteten tillatt. I dette heftet vil vi forklare hvordan saken startet og utviklet seg, og hvorfor vi gikk til samlet rettsak. Vi vil legge fram de viktigste delene av dommen, med våre kommentarer, og vi vil ta for oss reaksjonene på dommen. Tilslutt vil vi skrive hvordan vi mener kampen videre må føres.

Tidligere under saken gav vi ut en hvitbok som vi anbefaler for dem som ikke har lest den. Den kan bestilles direkte fra oss, eller gjennom en av de 115 streikestøttekomiteene som er opprettet.

Dommen, som er på 54 sider, kan også bestilles direkte fra oss.

«Hammervek-saken» har vel de aller fleste hørt om nå, men dessverre er det alt for få som vet hva som egentlig har skjedd. Dette skyldes ikke minst «pressens» fremstilling av denne saken, som kun er egnet til å skape forvirring, og som har fremstilt dette som en kamp som blir leder av AKP (m.l.). Vi vil derfor her gi en så nøyaktig fremstilling som mulig.

Geir Sundet som den 21.3.75 ble utsatt for en usaklig (politisk) oppsigelse ved No-Ha, ble ansatt ved bedriften 2.1.75. Da gjaldt det en tidsbegrenset jobb som var ment skulle vare ca. 5 uker. Denne jobben viste seg å vare bare ca. 3½ uke. Etter dette jobbet han bare fra dag til dag. Dette syntes han naturligvis nok var altfor usikkert, og søkte seg jobb ved en annen bedrift, som han fikk. Da han fikk denne andre jobben, hadde imidlertid utsiktene bedret seg også på No-Ha. Han sto da midlertidig i avfettingsanlegget, hvor han senere ble ansatt. Før han sa nei til den andre jobben spurte han oss arbeidskamerater om vi trodde at han fikk fast arbeid. Vi nølte ikke med å si at dersom han gjorde skikkelig arbeid så ville han nok få jobben, og vi anbefalte han å ta sjansen. Det gjorde han altså, og to dager etter fikk han beskjed om at han var ansatt. Dette hang som oppslag på avd.oppsl.tavle. Han ble ansatt på prøve med prøvetid i 3 mndr. som ble regnet fra 2.1.75, altså fra den dagen han ble inntatt i den tidsbegrensede jobben. Den siste dag i prøvetiden var tirsdag 1.4.75, altså første arbeidsdag etter påsken. I tiden fra han ble ansatt i «avfettingsanlegget» til han fikk sin oppsigelse 21.3.75 hadde Geir Sundet bare fått positiv omtale vedrørende sitt arbeid. Både fra arbeidsformann Oseberg og fra oss arbeidskamerater.

Bedriften sparker en arbeider, men vil ikke si hvorfor

Geir Sundet fikk altså sin oppsigelse fredag 21.8.75 ca. 1½ time før påskeferien begynte. Før Sundet ble meddelt oppsigelsen, ble tillitsmannen på vår avdeling Helge Log tilkalt av Oseberg og ble gjort kjent med den beslutningen som var foretatt. Log ble fullstendig overrasket over at Sundet skulle sies opp, og spurte om hva som var grunnen til dette. Oseberg svarer at det ikke vil bli gitt noen grunn, og at bedriften heller ikke hadde plikt til det. Under denne samtalen sa Oseberg at det var kommet opplysninger om Sundet fra annet hold uten at han ville oppgi hvorfra og at dersom han oppga grunnen kunne det bli bråk. Log sier da at han vil kontakte klubbformann Quanvik for å diskutere dette med han. Oseberg svarer at Quanvik er innformert om dette. Da Log så kontaktet Quanvik, benektet han å ha fått noen informasjon om oppsigelsen. Men han slo uten videre fast at klubben ingen ting kunne gjøre, for det hadde de avtale med bedriften om! Denne avtalen vil vi komme tilbake til litt senere. Før arbeidstiden var slutt denne dagen tok vi kontakt med N.J.M.F's distriktssekretær Alf Abrahamsen pr. telefon, og fortalte han hva som hadde skjedd, og at klubbformannen ikke aktet å foreta seg noe i denne saken. Abrahamsen sier da at riktignok er arbeidervernloven svak på dette punktet (arbeidervernloven før endring av 7.3-75), men det var klart at klubben måtte gjøre noe. Han sa videre at det nå var så kort tid igjen av dagen at vi ikke kunne gjøre noe mer før etter påskeferien. 10 min. før kl. 16.00 fikk imidlertid Sundet beskjed om at han kunne få fortsette noen dager etter påske, slik at han kunne finne seg annet arbeid.

Første grunn. Han gjør en god jobb, men passer ikke i miljøet

Da vi kom tilbake til arbeid etter endt påskeferie, tirsdag 1.4.75, tok vi straks saken opp igjen, for å få en avklaring.

Vår tillitsmann Helge Log og klubbformann Quanvik var ikke tilstede denne dagen, så det var derfor varamennene som trådte inn. For var del Inge dreggevik og for klubbstyret N. Sørensen. Ca. kl. 09.00 ble det holdt et møte med driftsingeniør Olav Øritsland, arb. form. Harald Oseberg fra bedriftsledelsen og medl. i forhandlingsutvalget Odd Samuelsen, nestformann i klubben N. Sørensen og Inge Dreggevik. På dette møtet ble det fra bedriftsledelsens side sagt at man ikke hadde noen ting å utsette på Geir Sundets arbeidsforhold, men at han ikke passet inn i miljøet ved No-Ha, og på lengre sikt kunne være til skade for miljøet. På denne bakgrunn fant vi det riktig å gå til en sit-down aksjon, for vi mente at det helt tydelig var utenforliggende årsaker som var grunn til oppsigelsen. Og kl. 10.00 var sit-down aksjonen et faktum.

Tillitsmenn for hvem?

Vi gikk da til Sørensen og Samuelsen og ba et medlemsmøte i middagspausen for å orientere de andre avdelingene om hva som skjedde på vår avd. Disse sa da at dette ikke var nødvendig for tillitsmennene på hver avd. hadde informert om saken. Dette viste seg senere å være blank løgn.

Onsdag 2.4.75 blir det så holdt et nytt møte med bedriften hos disp. Hauge, og vi gjengir her møtereferatet:

REFERAT MØTE 2/4-75.

Tilstede: Qvanvik - Sørensen - Samuelson - Løv - Veltland - Hauge.

1. I henhold til hovedavtalen pgr. 2 må ikke arbeidsstans finne sted i avtaleperioden.

Den arbeidsstans som har funnet sted ved Norge Hamnerværk A/S' Sveise- og lakkeringsavdeling fra 1/4 kl. 10.00, må derfor betegnes som tariffstridig.

2. Grunnen for arbeidsstansen er oppsigelsen av hør Sundet i hans prøveperiode på 3 mnd. og hvor de ansatte mener at grunnen herfor ikke er tilstrekkelig.

Flertallet i klubbstyret mener at bedriftens i omgangsmåte er innenfor gjeldende avtaler på huset og godtar oppsigelsen.

3. Bedriften forlanger at arbeidet gjenopptas straks og dette støttes av flertallet i klubbstyret.
4. Klubbstyret har gjort de ansatte oppmerksom på de konsekvenser en fortsatt arbeidsstans vil medføre for den enkelte.

7. Sammen - J. Qvanvik

I referatets punkt 2 ser vi at det igjen henvises til gjeldende avtale på huset, og vi må derfor gjengi også den:

Den avtale det her gjelder

er inngått 2.9. 1971 og er undertegnet av henholdsvis disponent Hauge og klubbformann Qvanvik. Avtalen er sålydende:

"Vedr. Nyansatte arbeidere.

1. Alle nyansatte skal ha en prøvetid på 3 mndr ved bedriften.
2. Under prøvetiden skal bedriften vurdere den ansattes kvalifikasjoner og tilpassning til bedriftens miljø.
3. I prøvetiden er den gjensidige oppsigelsesfrist 1 dag.
4. Det er bedriftens vurdering som legges til grunn ved eventuell oppsigelse og klubben skal ikke blande seg inn i dette forhold.
5. Arbeidere som ansettes som hjelpearbeider rykker opp til spesialarbeider 2 etter utstått prøvetid."

Klubbens forhandlingsutvalg stoler på bedriften, ikke på arbeiderne

Under rettsaken forklarte Quanvik at avtalen var inngått for å få prøvetiden begrenset til å vare tre mndr. da bedriften gjentatte ganger hadde forlangt lenger prøvetid for enkelte arbeidere. Han forklarte også (under ed) at forutsetningen for avtalen var at det kun var **arbeidsmessige** forhold som bedriften skulle legge til grunn. Dette ble også bekreftet av disp. Hauge. På spørsmål om det da ikke var naturlig å kontrollere om det virkelig var arbeidsmessige forhold som var lagt til grunn, svarte Quanvik at han ikke fant dette nødvendig for han stolte helt og fullt på at det bedriften sa var riktig. Dette til tross for at bedriften dagen før dette møte hadde klart sagt i fra at de ikke hadde noe å utsette på Geir Sundet, arbeidsmessig. Som det fremgår av husavtalen så har klubbstyret fraskrevet seg det ansvar som et hvert klubbstyre har, nemlig å ivareta medlemmenes interesser.

Torsdag 3.4.75 ble det holdt et nytt forhandlingsmøte i Arbeidsgiverforeningen, og resultatet ble det samme. Hva annet kunne det egentlig bli da klubbstyret allerede dagen før hadde godtatt oppsigelsen som saklig. Det hele må betraktes som et skuespill for å gi inntrykk av at reelle forhandlinger pågikk. Vi vil gjengi også dette møtereferatet:

Avskrift

År 1975 den 3. april holdtes forhandlingsmøte angående tvist ved Norsk Hamnerverk A/S om oppsigelse av en arbeider ansatt på prøve.

Tilstede:

For Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: herr A. Abrahamsen.

" Arbeiderne: d.herrer Qvanvik, Sørensen, Log, Samuelsen.

" bedriften: " Hauge og Öritsland.

" M.V.L.: herr Halvorsen.

Innledningsvis påtalte MVL's representant den tariffstridige og ulovlige arbeidsnedleggelse som fant sted 1. og 2. april d.å. i sveise- og lakkeringsverkstedet. Han tok forbehold om å gjøre ansvar gjeldende for de skader og tap bedriften er blitt påført.

Etter inngående å ha diskutert spørsmålet om oppsigelse av herr Sundet, konstaterte partene, overensstemmende med det som fremgår av stedlig protokoll av 2/4 d.å. at bedriftens fremgangsmåte er innenfor gjeldende avtaler og lover.

Både NJMF's repr. flertallet i klubbstyret, bedriftens repr. og M.V.L.'s repr. er derfor innforstått med at herr Sundet må slutte.

Hans Chr. Halvorsen (s.)

Niels J. Sørensen (s.)

Johan Qvanvik (s.)

Torvald Hauge (s.)

O. Öritsland (s.)

Alf Abrahamsen (s.)

Log (s.)

I retten sa klubbformann Quanvik at **vi** hadde hindret saken i å få en skikkelig organisatorisk behandling, fordi vi ikke hadde gitt klubben anledning til å sette opp tvisteprotokoll. Men faktum er jo at det aldri var noen tvist mellom klubbstyret og bedriftsledelsen, det skulle de to foranstående møtereferatene bekrefte.

Da forhandlingsutvalget kom tilbake fra møte i arbeidsgiverf. ble det endelig innkalt til klubbmøte. Men det viste seg at klubbstyret ikke var interessert i å diskutere problemene i saken og hvordan vi best kunne løse konflikten. De ville bare ha en rask avslutning om hvorvidt klubbstyret eller vi som streiket hadde tilliit blant arbeiderne. Ett hvert forsøk på å redegjøre for hendelsesforløpet ble avvist med at alle kjente til saken, og at vi derfor skulle gå til avstemming straks. Vi fant dette urimelig og forlot møtet i protest. Avstemmingsresultatet som ble 28 for oss, og 43 mot. Dette viser at her gjorde vi vår største feil, dette beklager vi sterkt. Med våre 17 stemmer hadde vi nemlig hatt flertall.

Sit-down aksjonen blir utvidet

Fredag 4.4.75 hadde en annen avd. (plateavd.) gått til sit-down i sympati med oss, og en tredje avd. (monteringsavd.) ville gjøre det samme etter frokostpausen kl. 09.10. Bedriften skjønte jo straks faren med dette, og innkalte til «allmannamøte» for alle bedriftens ansatte. Da vi som var på Sv. og lakkavd. kom til møtet, ble vi stengt ute. En av arbeiderne spurte disp. Hauge hvorfor vi ikke fikk være tilstede, og fikk til svar at det var fordi dette skulle være et saklig informasjonsmøte.

Var oppsigelsen politisk motivert?

På dette møtet sier Disp. Hauge at det var sterke «reaksjonære» (revolusjonære) krefter i sving for å så splid og skape misnøye inne på Hammervirket. Dette ble bifallt av klubbform. Quanvik som også sa at dette måtte slås hardt ned på. Så kom turen til driftsing. Øritsland som skulle forklare hvorfor han hadde sagt opp Geir Sundet. Han fortalte da at han hadde kontaktproblemer, han følte det var en mur mellom han selv og Sundet, og ga da eksemplet: «Han smiler aldri til meg når jeg går forbi».

Etter dette møtet ble det innkalt til vanlig klubbmøte, hvor vi ble behandlet som før. Det var heller ikke nå nødvendig med noen redegjørelse fra oss, for nå hadde de jo nettopp i 2½ time fått informasjon fra bedriften og klubbformannen. Denne avstemmningen tapte vi, og sit-down aksjonen i de andre avd. ble avblåst.

Bedriften bekjemper streikeretten med nye oppsigelser

Mandag 7.4.75 kl. 07.10 fikk vi besøk på avd. av disp. Hauge og driftsing. Øritsland. Vi ble da stilt overfor et ultimatum: **Gjennompta arbeidet straks, eller dere har sparken.** Det ble også sagt at de tre som var valgt til aksjonsledere burde slutte for sin egen del, da forholdene fra bedriftens side ville bli gjort uholdbare for disse. Dette førte til at vi 14 som da var igjen forlot bedriften, da vi anså oss for oppsagte. Vi fikk senere høre, gjennom tillitsmann Log, at vi ikke var sagt opp, men hadde selv forlatt bedriften.

Vi begir oss da straks tilbake til bedriften for å fortsette aksjonen der. På dette tidspunkt var nestform. i N.J.&M.F. Lars Skytøen kommet til bedriften.

Straks vi kom tilbake ble vi isolert på vår avd. og arbeidsformann Oseberg klippet over telefonledningene med avbitertang. Etter ordre fra disp. Hauge, som

innrømmet det i retten. Etter ca. 3 timer kommer så Skytøen opp til oss på avd. og ber oss gjenoppta arbeidet og godta bedriftens tilbud om at alle skulle få begynne å jobbe igjen. Da vi så spurte Skytøen om han kan gi oss noen form for garanti for at Forbundet i J.M. vil ta seg av Sundet. Skytøen svarer at han ikke kunne gi oss noen garantier, men at han skulle forelegge saken for Forbundsledelsen og så hviss Forbundsledelsen kom til at der var noe de kunne gjøre så skulle Forbundsledelsen sende saken over til LO's juridiske kontor, for å få en uttalelse derfra. Vi spurte Skytøen om hva med de 3 som var valgt som aksjonsledere og som bedriftsledelsen hadde sagt var oppsagt, om han ville gjøre noe for de 3. Skytøen svarte at tilbudet om å gjenoppta arbeidet gjelder alle 14. Vi sier at vi er klar over det, men hva med det som bedriften har sagt at de er interessert i at arbeidet kommer i gang, men etter en dag eller 2, så vil de sparke de 3. Skytøen svarer da at det er en annen sak og den overlater han til bedriften. Vi spør da klubbformann Quanvik om han vil gjøre noe for de 3 aksjonsledere. Quanvik svarer da nei, han vil ikke gjøre noe for at de tre ikke skal få sparken. Skytøen gir oss så 10 min. til å tenke oss om, enten godta bedriftens tilbud eller så er der ikke noe vi i forbundet kan gjøre. Vi bestemmer oss for å vise solidaritet, for vi kan ikke akseptere at Sundet og de 3 aksjonsledere skal miste jobbene sine.

Skytøen svarer da at vi må glemme Geir Sundet, for her gjelder det å redde Quanvik og klubben. Hvis ikke vi gjør det, så må dere forstå at da setter dere i gang ett stort apparat som dere ikke har herredømme over.

Skytøen, Refleksblad 10.4.75

14 mann forlot Hammerverket

Konflikten ble løst i dag

Klubben og ledelsen i Hammerverket har stått sammen mot de streikende — her studerer Nils Sørensen, Odd Samuelsen, Johan Quanvik, Torvald Hauge og Olav Ørtisland et flygeblad fra aksjonskomiteen.

Hvorfor forlangte ikke Forbundet saken inn for retten, da det er vanlig at en av partene bringer saken inn for arbeidsretten i slike konflikter. I samtale vi hadde med LO's juridiske sjef Olav Sunde i Stavanger 9.5.75 sa denne at: Lars Skytøen hadde fått garantier i fra han at han ville ta saken for Geir Sundet. Høyesterettsadv. Sunde kunne ikke forstå hvorfor Skytøen ikke hadde sagt det til oss og Sunde mente at Forbundet hadde opptrådt meget klosset i denne saken.

Da vi spurte h.adv. Sunde om hvordan han så på saken «Sundet», svarte h.adv. Sunde: «Jeg hadde nok tapt den saken».

Norsk Jern & Met. arbeiderforbund vil føre rettsak

Først 12. mai bestemmer Forbundet seg til å gå til rettsak for G. Sundet. Da hadde Sundet og vi andre oppsagte gått arbeidsledige i over en måned. Forbundet skulle gå til rettsak for å prøve styrken i oppsigelsesvernet for unge arbeidere på prøve. Forbundet anbefalte Sundet til å gå på arbeidskontoret å søke jobb, for gjennom det å komme i arbeid. For oss 8 andre kunne forbundet ingen ting gjøre før vi var villig til å stemple vår egen aksjon for ulovlig og tariffstridig og samtidig beklage at vi hadde deltatt i den. Når Forbundet har en så slett holdning og at LO's juridiske sjef Sunde sier at han ville tape saken, så kunne vi ikke la forbundet føre sak for G. Sundet alene. Vi besluttet oss for å ta ut felles rett. Vi har av enkelte blitt kritisert for at vi ikke overlot G. Sundet til Forbundet, men hva ville så disse gjort i våres situasjon og med den holdningen som Forbundet hadde inntatt. Vi mener også at det ville svekke våres muligheter for gjenninntakelse for samtlige dersom det skulle føres to rettsaker med to forskjellige advokater som hadde forskjellig utgangspunkt.

Straks ledelsen i Jern og Metall fikk høre konklusjonen på dommen, fullt tap for oss på alle punkter, sendte de ut en pressemelding som bl.a. sier:

«Det er ikke grunnlag for å kalle Stavanger byrett en klassesdomstol». Uten å ha lest domspapirene slår de fast: «Forbundet har full tillit til at norske dommere og domsmenn bygger sin avgjørelse på saklige begunnelser og ikke opptrer som løpegutter for bestemte maktgrupper i samfunnet».

Aftenposten følger opp, Stavanger Aftenblad og landets DNA-presse er rasende over at noen er så frekke å kalle dommen en klassesdom.

På hvert eneste punkt ga dommer Owren og kontorsjef Perset bedriften rett. Mindretallet, industriarbeider Rasmussen, gikk imot domsavsigelsen.

La oss se på de «saklige begrunnelsene» som forbundsledelsen og de borgerlige avisene har slik tillit til.

Oppsigelsen av Sundet:

Aktivt vernearbeid er oppsigelsesgrunn

. Arbeidsformann Oseberg har forklart at han «etter hvert fant at Sundet ble mere og mere opptatt av sikkerhetsproblemene, og at dette gikk ut over de produksjonsresultater som det var grunn til å vente at han skulle oppnå». (s.39). Oseberg var derfor kommet til at Sundet måtte sies opp.

Arbeidervernloven gir ikke beskyttelse mot usaklig oppsigelse

Arbeidervernlovens §43 gir arbeidere beskyttelse mot usaklig oppsigelse i prøvetiden. For første gang er denne paragraf prøvd for en domstol, og de har redusert beskyttelsen til null. Flertallet er enig i bedriftens tolkning av loven.

Arbeideren må bevise sin uskyld. Det er nok for bedriften å påstå at oppsigelsen skyldes arbeidsmessige årsaker. Etter denne tolkning kan en arbeider sparkes for å komme en gang for sent i prøvetiden.

9 arbeideres forklaring teller ingenting mot en arbeidsformann

Byretten har ensidig bygd dommen mot Sundet på arbeidsformann Osebergs forklaring, vi hadde faktisk ikke behov å være tilstede i rettsalen med vår vitneførsel, for den har flertallet ikke brydd seg om.

Eks.: Sundets politiske holdning var alment kjent på sveise- og lakkavd., og av Oseberg, en av de to som var ansvarlig for oppsigelsen. Oseberg nektet å oppgi grunn da han sparket Sundet, han sa til og med at det ville bli bråk hvis han oppgav den virkelige grunnen.

Men rettens flertall konkluderte elegant: «Det er ikke framkommet noe som har gitt retten grunn til tvil på at Oseberg **ikke hadde noen forestilling om Sundets politiske holdning selv om han skulle ha hørt at Sundet er kommunist og at han har vært i Albania.** . . .» (s. 37). Svært «saklig» konklusjon får en si.

Videre: På side 39 og 40 refereres Oseberg som sier Sundet ikke trengte lang tid på å lære hvorledes arbeidet skulle utføres, og som var tilfreds med Sundets interesse for vernearbeidet. Imidlertid tok vernearbeidet «overhånd», og Sundet måtte sparkes. Denne oppfatningen kom Oseberg til 2-3 uker før påske. At det ikke var kommet klager direkte til Sundet, eller gjennom avdelingsutvalget, har Oseberg forklart ved at: «Han ikke mente det var riktig å komme med kritikk i prøveperioden, selv om arbeidet gikk dårlig. Videre at det ikke var vanlig å ta klager opp i avdelingsutvalget i prøvetiden. Og rettens flertall «har ikke funnet at det under hovedforhandlingen er fremkommet opplysninger som gir grunn til tvil om riktigheten av det Oseberg har forklart, og som er gjengitt ovenfor». (s. 40). De finner derfor oppsigelsen saklig.

Retten underslår bevisførsel

I retten kom det også fram:

☐ Arbeideren som var på avfettingsanlegget før Sundet vitnet på at han i prøvetiden ble truet med oppsigelse av Oseberg. Saken ble behandlet i avdelingsutvalget.

Tyder det på at klager ikke ble foretatt i prøvetiden?

☐ Driftsingeniør Øritsland, som er vernechef, og ansvarlig for ansettelser/oppsigelser, forklarte i retten at vernearbeidet **ikke** hadde noe med oppsigelsen å gjøre.

☐ Verneombudet ved sveise- og lakkavd. sa i retten at Osebergs forklaring om vernearbeid var tull, og at han aldri hadde hørt dette før. Tyder det på at vernearbeidet «tok overhånd»?

☐ 3 arbeidere vitnet på at Oseberg et par dager før oppsigelsen hadde rost arbeidet til Sundet.

☐ To dager før oppsigelsen bad Oseberg Sundet og Dreggevik ta sommerferie på forskjellig tid, siden de var de to som kunne betjene avfettingsanlegget. Tyder det på at Oseberg «2-3 uker før påske» (s. 39) mente Sundet burde sparkes?

Oseberg var altså kjent med Sundets politiske holdninger, Sundet lærte jobben sin raskt, og Oseberg hadde rost han for hans interesse for vernearbeidet, og gitt han sparken for det! Vi som daglig jobbet sammen med Sundet, en samlet sveise- og lakkavd., streiket som protest mot oppsigelsen, men byrettens flertall har «ikke funnet grunn til tvil om sakhetsen.»

Byrettens flertall har ikke bare avsagt en dom som fullt ut tilfredsstiller Hamnerverkeienes ønsker og behov, men som tilfredsstiller alle bedriftseiers behov.

Dommen rammer ikke bare Sundet, men alle arbeidere, som hvis denne dommen skal gjelde står uten beskyttelse mot oppsigelse. Oppsigelsen av alle som streiket:

En hver streik mot bedriftsledelsen er forbudt!

Flertallet dømte streiken ulovlig, fordi den var brudd på **fredsplikten** i hovedavtalen og Arbeidstvistloven (s. 50). Spørsmålet om en streik er ulovlig eller ikke, blir regulert i Hovedavtalen og Arbeidstvistloven. Fredsplikt betyr at man ikke har lov til å gå til kamp (streik, oppsigelse, lock out osv.) på et spørsmål det finnes avtale om. (Vi mener forøvrig at både avtalen og loven er dårlig, fordi de begrenser og innskrenker mange rettigheter arbeiderne trenger). Vår streik var en faglig/politisk proteststreik mot en usaklig/politisk oppsigelse av en arbeider i prøvetiden. Tariffavtalen har ingen bestemmelse om oppsigelsesvern i prøvetiden. Streiken kan altså ikke være tariffstridig, ikke brudd på fredsplikt. Det finnes også domsavsigelse, bl.a. fra Arbeidsretten 1956 på at det er «full adgang til å gå til politisk eller faglig sympati- eller demonstrasjonsstreik». Byrettens flertall dømte streiken ulovlig:

Bedriftens styringsrett er altomfattende

«Styringsretten» er det bedriftseierne har lov til å gjøre uten å spørre noen, altså bedriftens rett til å styre. Flertallet er enig med bedriftens advokat i at «arbeidsgiverens styringsrett er forankret i og en forutsetning for den tariffavtale som gjelder for arbeidsforholdet på bedriften også om ikke tariffavtalen eller Hovedavtalen har nærmere bestemmelser om utøvelsen av styringsretten.» (s. 50) Selv om det ikke står noe om styringsretten i Hovedavtalen, er den altså «forankret» der. «Oppsigelsen (av Sundet) var også en utøvelse av saksøktes styringsrett som arbeidsgiver». (s. 49). Dermed blir det forbudt å streike. Fredsplikten gjelder altså ikke lenger bare det som står i avtalene, men også for det som ikke står, men er «forankret». **Det betyr at vår fredsplikt blir altomfattende, bedriftseiernes makt på bedriften blir kraftig styrket, og viktigst: ALLE STREIKER MOT BEDRIFTSLED- ELSEN OG DERES STYRINGSRETT BLIR ULOVLIG.**

Våre rettigheter blir kraftig svekket. Ikke rart Aftenposten jubler.

Ulovlig husavtale brukt mot streiken

Retten har opphøyet en ulovlig avtale til tariffavtale, og dette blir brukt som ekstra argument for å gjøre streiken ulovlig. Avtalen, undertegnet disponent Hauge og klubbformann Quanvik «vedr. Nyansatte arbeidere» slår i punkt 4 fast: «Det er bedriftens vurdering som legges til grunn ved eventuell oppsigelse og **klubben skal ikke blande seg inn i dette forhold**». (s. 5 og s. 49). En tillitsmanns soleklare plikt etter vedtektene til å ivareta medlemmenes interesser, er suverent forbigått, ved å forplikte klubben til «ikke å blande seg inn». Avtalen er ulovlig, fordi han er dårligere enn arbeidervernloven.

Streik er oppsigelsesgrunn

Når vi nektet å oppgi streik, på tross av trusler og «råd» fra bedriftsledelse og forbundsledelse, «misligholdt de i så vesentlig grad sine plikter etter arbeidskontraktene at bedriftsledelsen hadde rimelig grunn til å bringe arbeidskontraktene til opphør». Flert. s. 53).

Bedriften fritatt for lovfestet fredsplikt

Ikke bare har flertallet gjort bedriftens styringsrett tariffestet og vår fredsplikt altomfattende, den har også fritatt bedriften for fredsplikt, der den til og med er lovfestet!

Arbeidstvistloven §6.2 sier at dersom bedriften ønsker å gå til kollektive oppsigelser, (lock out), mot en streik, må streiken først **dømmes ulovlig i retten**, etter 4 dager kan det kreves oppsigelse, som så skal **avgjøres av retten**.

Men hør hva rettens flertall sier:

«Flertallet kan ikke være enig i, hva saksøkerne har hevdet, at det i realiteten var en kollektiv oppsigelse av de 14 fremdeles streikende arbeiderne bedriften gikk til da disse ble meddelt oppsigelsene med øyeblikkelig virkning i brev **stilet til og levert til hver enkelt av dem**. . . » (s. 50).

Når bedriften sparker alle som streiker, **fordi** de streiker, er dette ikke et kamptiltak for å knekke streiken? Når oppsigelsene er like, og levert samtidig, er ikke dette kollektive oppsigelser? Når bedriftsledelsen går hjem til flere arbeidere etterpå, tyder det på at oppsigelsene var endelige? Bedriften oppnådde til og med å få 5 mann til å gi opp aksjonen, og begynne i jobb. Bedriftseiere får grønt lys for å sparke alle streikende arbeidere hvis de bare leverer oppsigelsene til hver enkelt. — Fantastisk er det eneste ordet som passer.

Bedriftens skriftlige oppsigelsesgrunn; Du har deltatt i en tariffstridig og ulovlig aksjon. Dette smaker jo unektelig av kamptiltak for å knekke streiken, og rettens flertall har derfor «tolket» den skriftlige oppsigelsesgrunnen.

«Flertallet anser forholdet slik at saksøkte ved brevene meddelte de enkelte arbeiderne avskjed fra deres stillinger på bedriften med den begrunnelse at de **ved å ha deltatt** i en ulovlig og tariffstridig arbeidsnedleggelse hadde **misligholdt** sine plikter etter arbeidskontrakten.» (s. 50/51).

Dette betyr kort og greit, at bedriften ansetter folk for å arbeide, Den har styringsrett over arbeiderne, og kan gjøre med dem hva den vil. De som streiker jobber ikke, og kan sparkes. Streik er blitt godkjent oppsigelsesgrunn.

Arbeidernes rettigheter reduseres til null, bedriftens utvides til langt utover lovens ramme.

Av hensyn til bedriftens profitt

Hvorfor? «Det var påtrengende nødvendig for bedriftsledelsen **av hensyn til produksjonsvirksomheten** å få igang igjen arbeidet på sveise og lakkavd. . . » (flertallet s. 53).

Klarere kan en domstol neppe fortelle hvilke interesser den forsvarer. I en hver streik er det «påtrengende nødvendig for bedriftsledelsen» å få igang produksjonen for ikke å tape penger. Streiken er et av våre viktigste kampvåpen akkurat fordi den rammer bedriftseierene ved å lamme produksjonen.

Dommer Owren og kontorsjef Perset har ikke bare fratatt oss streikeretten, de har også med borgerskapets egne ord forklart hvorfor de har gjort det.

Mindretallet: Alle oppsigelsene var ulovlige

Industriarbeider Rasmussen har kommet til at «det må ha vært utenforliggende hensyn som har vært avgjørende for at Sundet ble sagt opp og har funnet at oppsigelsen av Sundet var usaklig og ulovlig». (s. 41).

Han er ikke enig i at streiken var ulovlig, og kan. . «ikke finne at bedriftsledelsen . . hadde rettsgyldig grunnlag for å gå til avskjedigelse av de streikende.(s.54).

Objektivt rettsapparat?

Dommer Qwren, en av de norske dommere som forbundsformann Skau har full tillit til, oppførte seg under rettsaken så partisk at vi så oss nødt til å levere inn følgende protest:

«Ved avbrytelser og inngrep i høyesterettsadvokat Helles eksaminasjon av enkelte vitner, la administrator (dommeren) hindringer i veien for at retten kunne få et umiddelbart inntrykk av vitneprovne. Under partsforklaringene fra de enkelte saksøkerne ga rettsformannen seg ut i polemikk med disse om forhold som er omtvistet i saken, og overfor saksøkeren Inge Dreggevik uttalte han at parten ikke kunne gå videre i sin forklaring uten å godta de innsigelser administrator hadde mot den. Ved dette engasjement fra rettsformannens side er sakens rette opplysninger vanskeliggjort og det er hos saksøkerne skapt tvil om han har et uhildet syn på tvisten».

At det tok 7 uker fra rettsaken var ferdig til dommen falt, (loven setter grense på en uke), synes heller ikke å bekymre de høye herrer i forbundsledelsen.

Den eneste likhet for loven vi kan se, er at både vi og direktør Berner kan bli sparka for å drive aktivt vernearbeid, eller for å streike.

Dommen er en klassesdom!

Ikke bare er Hammerverkdommen «tynn», og avsagt uten å ta hensyn til fakta, og ikke bare har arbeideren i dommertrioen stemt mot, men viktigst: **Den retter seg entydig mot arbeiderklassen og for borgerskapet på alle punkter.**

Å kalle dommen en klassesdom, er det samme som å kalle en spade for en spade. Det er bare borgerskapet som tjener på at denne dommen skal få virkning. Bedriftseiernes makt blir kraftig styrket, mens vi blir fratatt uhyre viktige rettigheter.

De som ønsker at dommen skal få virkning, som snakker om «objektiv» og «rettferdig» dom, stiller seg på borgerskapets side. Hvor Jern og Metall-ledelsen står, blir **uhyggelig klart avslørt** gjennom pressemeldingen de sendte ut.

Når de medlemmer de er valgt av, og lønnet av, blir fratatt sine rettigheter, forsvarer forbundsledelsen dommen. Solidariteten går til dommeren og kontorsjefen, og forbundet har full tillit til at deres avgjørelse bygger på saklige begrunnelser. Industriarbeider Rasmussen har etter dette ikke vært saklig, langt mindre de nærmere 500 klubber, fagforeninger og organisasjoner som har støttet oss.

Reaksjoner på dommen: Avisklipp Aftenposten

Hammerverk-saken ble en kostbar og slitsom vekker

Hammerverk-saken har vært en påkjennning, ikke bare for bedriften og dens ledelse, men også for rettsvesenet. Direktør Joachim Berner jr. ved Norsk Hammerverk i Stavanger sier det slik: — Visse krefter har forsøkt å diskreditere rettsvesenet. Jeg har fullt og helt stolt på min driftsingeniør og formannen som begge har hevdet at oppsigelsen av sosianomen Geir Sundet ikke var po-

litisk. Gjennom reelle forhandlinger og samarbeide har man lært folkene i klubben å kjenne. Heller ikke de kjente til at det skulle ligge politiske motiver bak oppsigelsen. Så velger man å stole på dem, fordi man har «roynt de». Vi hadde ikke noen grunn til å gi etter for påstanden om at det dreiet seg om en politisk oppsigelse, sier Berner jr.

De ansattes samhold en avgjørende faktor

— Vi bestemte oss for å avvente rettens kjennelse og har opplevd en flom av usannheter mot oss fra Tromsø til Chateau Neuf og fra ca. 20 000 spaltecentimeter, plakater, hvitbok og såkalte informasjonsskrifter. På rettssakens siste dag satset de oppsagtes advokat, høyesterettsadvokat Håkon Helle, på å få frem at «vi kommunister ønsker ikke et godt forhold mellom ledelse og de andre ansatte», sier Berner jr., som understreker at saken har vært en vekker. Det har vært kostbart og slitsomt, og uten samholdet mellom de ansatte og ledelsen hadde det ikke gått.

— Nå etterpå kan jeg si det var verd det. Det er mitt inderlige håp at vi må få stanse venstre-ekstremistene, men med demokratiske midler. Vi må aldri synke så lavt at vi bruker deres våpen. Vi må forsøke å lære — det gjelder oss også — ikke å ta standpunkt i en sak som bare er fremstilt av én part. Dette har jeg lært og skjont når det gjelder kampen mot radikalerne; det nytter. Man skal ikke gi seg. Man har ikke lov til å gi opp. Det har vært en hard lærdom. Folk har takket oss fordi vi tok opp kampen. Mitt inntrykk er at folk på gaten har begynt å forstå hva saken gjaldt, etter det tidligere bombardement av propaganda som bl.a. beskrev tillitsmenn og forbundsledelsen sentralt som «klasseforrædere» og at man kunne vente seg en klasse-dom.

Tillit

— Man har «røytet de», sa direktør Berner jr. og røber en grunnholdning overfor sine nærmeste medarbeidere og ansatte ved Norsk Hamnerverk. Han stoler på dem, som de på ham. Berner jr. er glad i mennesker. Smilerynkene preger hans ansikt, uanfektet av hardt arbeid for å sikre sitt vestlandseventyr stadig fremgang. Uten hensyn til den påkjennning det må ha vært å ha en syv måneder lang konfliktsituasjon ved de bedrifter han leder.

Norsk Hamnerverks produksjon av slegger og spett hører historien til. Som spesialfabrikk for brannslukningsutstyr i forskjellige dimensjoner, er bedriften blant de største som finnes. Det leveres deler til Volvo-konsernet, og stålom-

Av Leon Luckow

Joachim Berner jr.: — Vi måtte bruke rettsvesenet slik det skal brukes og slite med en tre ukers rettssak. Motparten kan da i alle fall ikke si at de ikke ble hørt. (Foto: Leon Luckow.)

av stål og andre produkter til Condeep-plattformene som bygges ut på Gandsfjorden. Det er 180 ansatte i bedriften. I budsjettet for 1975 er omsetningen beregnet til 125 millioner kroner. Per 30. september var man allerede oppe i 110 millioner, og en forsiktig vurdering av de resterende månedene skulle tilsa et årsresultat på nærmere 150 millioner kroner. I 1968 var omsetningen på 26 millioner.

Utvikler

På bedriften som er preget av tidens automatikk med numerisk styring for deler av produksjonen og robotvirksomhet i lakkeringsavdelingen, er der mange tegn på tillit til fremtiden. Berner jr. er seg dette meget bevisst. Der bygges ut, og man forhandler om kommende utvikler.

— Vi overtok dette område fra Stavanger kommune i 1947, under den forutsetning at vi skulle drive industri. Stavanger Støberi & Dok var nemlig en hellig ku. På det tidspunkt gikk det ikke noe godt. For 20 år siden var det tale om å gi opp. Innrømmer Berner jr. som måtte gi sine ansatte forsikringer om at det ikke skulle bli snakk om flere oppsigelser enn dem man til da hadde måttet gjennomføre. — Hvis en eneste mann til må slutte, går jeg sammen med ham ut fabrikkporten, lovet han. Slik skaper og befester samhold.

— Det var spørsmål om vi kunne klare å lage 1000 brannslangetromler i året. Nå er vi oppe i vel 30 000 pr. år. Vi har utvidet stål-lageret igjen, etter at vi var ferdige med et opprinnelig prosjekt for dette i 1972. Folk mente det allerede dengang var for stort, at vi var gale. Vi skal utvide industriavdelingens lokaliteter, eftersom vi er helt sprengt. Vi har satset riktig, og vi har vært heldige, sier direktøren som er opptatt av at bedriften ikke må bli for stor. Det vil gå ut over det menneskelige samhold og samarbeidsforholdene, som hele tiden har vært en hjørnestein i virksomheten. De ekstenjonelle forhold er så vel-

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund ikke noler med å undersøke på innholdet og betydningen av dem.

Forståelse

— Våre aksjonærer trekker mindre kapital ut av vårt firma. Årlig enn den dårligst betalte i bedriften. De har stor forståelse for at vår inntjeningsvevne benyttes til videre utvikling av bedriften. Det tror jeg er tilfelle i de fleste norske bedrifter. Det er ikke aksjonærene som springer avgårde med kapitalen her i landet, sier Berner jr. og vil gjerne snakke om de ansattes styrerepresentasjon.

— Etter min oppfatning virker dette meget bra. Det har ikke alltid vært enighet, men det betyr ikke at vi ikke har et forsteklasses samarbeide. Vi praktiserer ofte uformelle styremøter, hvor vi får impulser fra de bedriftsvalgte representanter. Det kan være viktig i en travel tid med meget reisevirksomhet, at man vet at man kan fremme et hvilket som helst spørsmål som går på trivsel og kontakt og på tankegangen som gjør seg gjeldende i huset. Vi har også hatt meget stor glede av vårt bedriftsvalg som moter med stor regularitet og har sørget for å få igang systemet med avdelingsutvalg over hele bedriften. Det er egentlig der arbeidet foregår.

Viktigs

— Den aller viktigste jobben er å skaffe seg dyktige medarbeidere på lederplanet. Vi har et team på fem, med hver sin avdeling som de leder meget selvstendig og med fullt budsjettansvar. Når vi kommer sammen, snakker vi fritt og åpent. Har man et godt team, er det ikke vanskelig å lede i det hele tatt. Vi legger problemene åpent midt på bordet. Det vil være en som har spesiell erfaring på det spesielle område, og vedkommende snakker derfor med sin spesielle tyngde. Vi finner løsningene sammen. Det er da ikke lenger siefen med stor S som ve-

Direktør Berners ord «Vi måtte bruke rettsvesenet slik det skal brukes» sier med rene ord hvordan bedriftseierne ser på retten. Med andre ord: Når vi ikke klarte å knekke arbeiderne ved direkte kamptiltak, måtte vi «bruke» retten.

De ansattes samhold en avgjørende faktor

To av «de ansatte», klubbformann og nestformann vitnet i retten. Quavik mente fra første stund at oppsigelsen av Sundet og de streikende var i orden. Han stolte på at bedriftsledelsen hadde saklig grunn for hva de gjorde. Til tross for at arbeidskameratene sa det motsatte og var villig til å gå i streik for dette, hadde Quavik, klubbformannen, aldri undersøkt arbeidernes utsagn, aldri kontrollert bedriftens påstander. Nestformann Sørensen bekreftet at klubbstyret aldri hadde stillt krav om å trekke oppsigelsen. Han fant ingen grunn til å tvile på bedriftens vurderinger, det hadde han lært utifra mange års kjennskap. Klubbstyret hadde derfor aldri undersøkt arbeidernes anklager om usaklig oppsigelse. Han fortalte videre at han hadde lært på tillitsmannskurs at man ikke kan tvinge en bedrift til å ta en avgjørelse gjennom en streik.

Advokat Helle: — Uansett hva streiken gjelder?

Sørensen: — Slik jeg har oppfattet det, ja.

Hammervik-arbeiderne ønsker ro og er **FORNØYDE MED SAKENS UTFALL**

— Av SIRI HORN —

— **Dommen i Hammervik-saken ble som ventet fra vår side, og nå haper vi inderlig det vil bli ro omkring bedriften. Det hele har vært en stor påkjenning for oss. Vi er glad saken er avsluttet.**

Dette sier Johan Kvanvik, formann i klubben ved Norsk Hammerverk A/S i Stavanger.

— Jeg synes forresten det var en merkelig dissens av den ene leddommeren. Han mener at bedriften ikke har klart å bevise at den hadde saklig grunn for oppsigelsen, men det var vel saksokerens oppgave å motbevise. De åtte som stod sammen med Sundet, burde ha gått til arbeidsretten, etter vår mening. Slik de gikk fram i og med at de gikk til sivil domstol, forspilte de den sjansen. De hev forbundet og alt på båten og anla privat sak mot bedriften, sier Kvanvik.

Han er godt fornøyd med at Hammerverket ble frifunnet.

Fred og ro

— Vi mener saken ble riktig behandlet og vi fulgte i alle fall spillereglene. Det var ikke noe som tilsa at oppsigelsen ble gitt på

usaklig grunnlag. Nå ønsker vi fred og ro omkring saken. Den har vært en belastning, spesielt fordi vi ville følge reglene og således bare måtte ta imot, uten å kunne for-

svare oss. Det er godt det hele er over. Selvfølgelig hadde vi bøy oss for domstolens avgjørelse enten den hadde gått i den ene eller den andre retning.

Avsklipp VG

POLITIKK

Oppsigelsene lovlig —

streiken ulovlig

NORSK
HARMMERVERK

STAVANGER (VG) — Stavanger byrett, ved byrettsdommer Sverre Ovren, kunngjorde i går middag dommen i den nå eller hvert så berømmelige «Hammerverksaken». Norsk Hammerverk A/S, ved styret, ble fritrullet i samtlige forhold — og hver av partene skal betale sine sakskostninger.

Dommen sier eksplisitt at det, likee har vært ført bevis for at den prøvematte sossionom Geir Sundet

var oppsatt av politiske grunner fordi han drev pro-paganda for AKP(m-l), det bevis at de alle arbeidene ved fabrikket var streiket ulovlig, og at streiken blant bedriften hadde streiket ulovlig, og at streiken blant en oppsigelse som det var domstolens sak å vurdere. Når det gjelder spørsmålet om det var grunn for bedriften å si opp de alle etter 7. april — som fristen

var — fant rettens flertall at det var god grunn til å avskjedige dem på grunn av lekdommerne mente at oppsigelsen av de alle var ulovlig.

Hele arbeidstokken på 17 la ned arbeidet som protest mot oppsigelsen av Sundet, noen tok arbeidet o- igjen — innatt de alle, plus Sundet, som gele- tet for saken.

Tirsdag 16. desember 1975

Quanvik selv kommenterer dommen i VG og er «godt fornøyd med at Hammerverket ble fritrunnet».

Statens Arbeidstilsyn om

Hammerverkdommen:

Fantastisk at vernearbeid gir oppsigelse

Av RAGNAR KYAM jr.

Stavanger byrett godtok at Hammerværksarbeideren Geir Sundet ble sagt opp fordi han hadde tatt opp vernearbeid ved bedriften. Denne slutningen har vakt oppsikt i Statens Ar-

beidstilsyn, i Kommunaldepartementets arbeidsmiljøavdeling og på fag-juridisk hold.

— Det er intet mindre enn fantastisk at en arbeider kan sies opp fordi han har vist interesse for vernearbeid og så få rettens godkjenning for at oppsigelsen ikke er usaklig, sier kontorsjef Sjur Lohne i Statens Arbeidstilsyn til Dagbladet.

Om retten hadde ment at Sundet hadde brukt vernearbeidet som påskudd for noe annet, så måtte den ha bemerket det, men det har den så vidt jeg forstår ikke gjort. Det er uheldig at det skal virke skjerpede å ta opp sikkerhetsarbeidet.

RETT OG PLIKT

Lohne peker på at etter norsk arbeidervernlovgivning har enhver arbeider både rett og plikt til å ta opp vernearbeidsoppgaver på sin arbeidsplass. I odelstingsproposisjonen om ny arbeidsmiljølov heter det i paragraf 18:

«Eller arbeidstakere oppmerksomme på feil eller mangler som kan medføre fare for liv eller helse, skal de, dersom de ikke selv kan rette på feilene eller mangelen, straks underrette arbeidsgiveren eller den han myndigher, verneombudet og i nødvendig utstrækning andre arbeidstakere.»

Ifølge Lohne kan det være dette en ytterligere understreking av det den någjeldende arbeidervernlov prinsipielt står for. Interesse for vernearbeid kan derfor ikke godtas som oppsigelsesgrunn.

— Vi har hatt tilfeller der folk er blitt utsatt for trusler om oppsigelse på grunn av interesse for vernearbeid. Enkelte steder har det vært et problem, sier kontorsjef Lohne.

Ekspedisjonsassistent Kåre Halden i Kommunaldepartementet sier at det er grunn til å stille spørsmålet ved dommeresultatet i Hammerværk-saken, der det er slik at Sundets engasjement i vernearbeid er lagt til grunn.

— Det er ingen tvil om at slik aktivitet er beskyttet av den oven som gjelder og den som kommer, sier han.

Universitetslektor Henning Jakhelln ved juridisk fakultet i Oslo sier:

— Arbeidervernloven er basert på det hovedsynspunkt at vi skal ha arbeidervern. Derfor har for eksempel den någjeldende arbeidervernlov en bestemmelse (paragraf 10) som uttrykkelig setter forbud mot usaklig oppsigelse av verneombud. Det er gjort fordi verneombudet antas å stå i en mellomstilling i bedriften og derfor trenger ekstra beskyttelse. Selv om Sundet ikke var verneombud, så er det helt på det rene at ånden i denne be-

stemmelsen også gjelder ham.

Jakhelln peker også på at Hovedavtalen mellom NAF og LO inneholder bestemmelser som skal beskytte tillitsmenn mot oppsigelse, også det for å yte ekstra beskyttelse til personer som kan forventes å komme i en ubehagelig mellomstilling, eller i et motsattforhold til bedriftens ledelse.

— Det er arbeidsgiverens ansvar å gi arbeiderne vern. Men det er arbeidernes plikt å påpeke mangler, sier universitetslektor Jakhelln.

I domspremissene for Hammerværk-saken heter det at arbeidsgiveren som gav Sundet sparken til å begynne med var meget fornøyd med at han innvæsserte seg for sikkerhetsoppgaver. Etter hvert mente han imidlertid at denne interessen tok overhånd, slik at det gikk ut over arbeidet.

Rettens flertall, dommeren og den ene domsmannen, godtok arbeidsgiverens begrunnelse.

Mindretallet, den andre domsmannen, kom til at oppsigelsen til det anførte grunnlaget var usaklig.

Avisutklipp fra Dagbladet.

— Norsk arbeidervernlovgivning gjør det til en rett, men også en plikt for arbeiderne å ta opp verne-
spørsmål når de mener det er nødvendig, sier kontorsjef Sjur Lohne i Statens Arbeidstilsyn.

(Foto: Asgeir Valldal)

Ved avfettingsanlegget ble det bl.a. brukt tricloretylen, et stoff som i større doser er dødelig. Et stoff som kan gi skader på lever og nyrer. Et stoff som senere forskning har vist er **kreftframbringende**.

Sveiseflamme kan få flytende tri til å spaltes bl.a. i den livsfarlige fosgengassen. Gassen kan også spaltes til klorgass og saltsyre.

Produktene fra avfettingsanlegget går bl.a. til sveising. Dersom det finnes tri på produktet, sier det seg selv hvor farlig dette er for sveiserne.

I vernearbeidet kommer interessekonflikten mellom bedriftseierne og oss arbeidere klart fram. De ønsker stor produksjon og lønnsomhet, vi har liv og helse og ta hensyn til. At Sundet foretok 5-6 målinger, og siste måling viste en trigasskonsentrasjon i lufta som var **4 ganger høyere enn faregrensen**, viser med klare ord hvor grotesk arbeidsfiendtlig bedriftens og domstolens «oppsigelsesgrunn» er. Arbeidervernloven sier det er en rett og en plikt for arbeidere å drive vernearbeid. Det arbeides med ny arbeidsmiljølov. Hammervekdømmen er en hån mot disse. Den setter vernearbeidet tilbake til 18-hundretallet. At vernearbeid kan gi oppsigelse er et anslag mot alle som arbeider i dette land. Ved de fleste arbeidsulykker nå til dags blir det skyldt på «menneskelig svikt». Dersom denne dommen skal gjelde, kan vi sette det på spissen ved å si at arbeidere nå kan bli stilt valget: Dø ung, p.g.a. menneskelig svikt, eller få sparken p.g.a. vernearbeid. Men det kom også en annen reaksjon enn den borgerne og «de falske arbeiderlederne» sto for.

Telefonen på streikekontoret vårt ble nedringt av harmdirrende folk som uttrykte sin solidaritet.

Over hele landet ble det arrangert protestdemonstrasjoner mot klassesdommen. I alt 15 steder, på tross av at det var rett før juleferien. 4 fagforeninger og flere skoler gikk til og med i en times arbeidsnedleggelse i protest mot dommen.

Fagforeninger protesterer!

«Bedriftsklubben ved A/S Nestle Findus Slipp vil, dersom ikke anken fra de oppsagte fører fram, sette i verk politisk aksjon. Videre vil klubben ta opp på medlemsmøte i Avd. 110, (jern og met) en oppfordring til alle avdelingene i vårt forbund, om å kreve at den nåværende forbundsledelse stiller sine tillitsverv til disposisjon for folk med et syn som er mere i samsvar med medlemmenes interesser. Fortsatt full støtte til de oppsagte. (Utdrag fra enstemmig medl.vedt.). Anker Batterier a.s, Bedriftsklubb har på medlemsmøte bl.a. uttalt: «Skulle dommen bli stående som endelig vil det bety at loven av 7. mars 75 ikke har noen praktisk betydning for arbeidere, og videre at enhver arbeider som ser alvorlig på verne og helse-arbeid kan risikere sparken».

Hovedstyret i Kringkastingens Landsforening:

«Vi vil på det kraftigste protestere mot dommen i Hammerverksaka, som vi anser som en klar klassedom. Dette fordi den stadfester bedriftsledelsens «rett» til å si opp arbeidsfolk på politisk grunnlag, og til også å si opp arbeidsfolk som solidariserer seg med arbeidskamerater som går i spissen for bedre arbeidsforhold ved sine bedrifter».

Klubbstyret Larvik Smelteverk:

«Dommen er nok et bevis på at det er kapitaleierne som kontrollerer lover og domstoler. Vi mener at dommen fratar enhver arbeider retten til å forsøke å påvirke sitt arbeidsmiljø, og at den gir enhver bedriftsleder muligheten til å kvitte seg med for dem «brysomme» arbeidere. Ingen må heller vise sin sympati for en på et slikt grunnlag oppsagt. Dommen slår altså i sin konsekvens fast at ingen må mene noe annet, langt mindre foreta seg noe annet enn det bedriftsledelsene mener. Vi tror dommen er mottatt med gledesovasjoner hos bedriftsledere rundt omkring.

Vi krever at høyere rettsinstans omstøter dommen, og oppfordrer alle organer i fagbevegelsen til å vedta protester mot dommen, og gi sin støtte til fagforeningskameraters rettferdige kamp for hele klassens rettigheter.

Avvis klassedommen - kampen fortsetter!

Byrettsdommen kan, skal og må aldri bli akseptert!

Skal byrettens dom gjelde betyr det at norske arbeidere går en voksende krise, permitteringer og oppsigelser i massevis, i møte uten streikerett. Bedriftene vil med sikkerhet velte byrdene av krisen over på arbeiderne. Men **det** er jo fullt lovlig. Men byretten sier noe mer: Værsgod alle Norges bedriftsledere. Dersom noen arbeidere mukker mot deres disposisjoner, har dere byrettens fulle velsignelse til å sparke dem. Styringsretten tilhører dere, høyst ærede bedriftsledere, arbeiderne har fredsplikt.

Streikeretten er en hellig rett arbeiderklassen har slåss for så lenge arbeideklassen har vært til.

Avvis dommen ved å bruke streikeretten.

Vernearbeidet er livsnødvendig for oss.

Avvis dommen ved å styrke vernearbeidet.

Politiske/usaklige oppsigelser har økt kraftig i 1975.

Avvis dommen ved å ta opp kampen mot oppsigelsene.

Krisetiltak, permisjoner og innskrenkninger skjer daglig. Dommen vil skremme oss til passivitet.

Avvis dommen ved å gå mot forverringer.

Avvis dommen ved å trappe opp støtten til de som kjemper.

Kampen fortsetter - vi anker!

Vi har anket saken direkte inn for høyesterett. Solid støtte har avgjørende betydning. Vi tror ikke lenger på rettsapparatets «objektivitet». Retten må få vite hvor arbeiderklassen står.

Klubber, foreninger, organisasjoner: Vedta protestuttalelser mot dommen. Streikestøttekomiteene er idag et helt nødvendig supplement til fagforeningene. Streikestøttekomiteene har hatt avgjørende betydning for vår og andre arbeideres kamp. Gå med i streikestøttekomiteene, styrk deres arbeid.

**AVVIS KLASSEDOMMEN.
ALLE NI SKAL GJENINNTAS!**

I den foreliggende sak var det driftsingeniør Øritsland og avdelingsleder Oseberg som på vegne av saksøkte sto for vurderingen av Sundet i hans prøvetid. Retten må gå ut fra at Oseberg som leder av den avdeling hvor Sundet arbeidet, og som også hadde ansvaret for opplæringen av ham i hans arbeide, var den som da var nærmest til å kunne foreta vurderingen av Sundet. Oseberg hadde, etter det opplyste, vært arbeidsleder på avdelingen i 8 år. Retten legger til grunn hans forklaring om at han hadde vært med på å montere avfettingsmaskinen, og at han således var fortrolig med hvorledes denne skulle opereres. Retten må også gå ut fra at han var fortrolig med de forholdsregler som måtte iakttas når det gjelder de sikkerhetsmessige sider ved bruken av maskinen. Retten må da gå ut fra at han var fullt kvalifisert for å kunne vurdere Sundets arbeide ved denne maskinen.- Han har forklart at Sundet ikke trengte lang tid på å lære hvorledes arbeidet skulle utføres. Han har også forklart at han med tilfredshet hadde lagt merke til at Sundet hadde vist forståelse og interesse for de sikkerhetsmessige sider ved arbeidet. Han har imidlertid også forklart at han etter hvert fant at Sundet ble mere og mere opptatt av sikkerhetsproblemerne, og at dette gikk ut over produksjonsresultater som det var grunn til å vente at han skulle kunne oppnå selv om han fremdeles befant seg i prøvetiden. Oseberg har forklart dette slik at det gikk mere og mere på sikkerheten og mindre og mindre på arbeidet. Oseberg har videre forklart at han som arbeidsleder ikke hadde funnet det lett å samarbeide med Sundet, som gjerne stilte seg negativ til anmodninger om å utføre angivelige/ arbeidet på bestemte måter. Det ble ofte diskusjoner om feil i de normer som var fastsatt for produksjonen. I de siste 2-3 uker før påske var Oseberg, etter hva han har forklart, begynt å helle til den oppfatning at man ikke ville være tjent med å beholde Sundet utover prøvetiden. Da det nærmet seg slutten av denne, og det da måtte tas et endelig standpunkt til

Utdrag av rettsbok side 40

spørsmålet, var Oseberg kommet til at han måtte råde Øritsland til at Sundet måtte bli sagt opp.

Når det gjelder Sundets opplysning om at han ikke fikk noen klager fra arbeidsledelsen over sitt arbeide, arbeidsresultatene eller holdningen til arbeidsledelsen, har Oseberg forklart at han har ment at det i prøvetiden ikke er riktig eller hensiktsmessig å påklage overfor den prøveansatte forhold vedrørende arbeidet eller arbeidssituasjonen, selv om man mente at arbeidet gikk mindre tilfredsstillende. Han har sett det slik at det er riktigere å rose og komme med oppmuntring når arbeidet gikk tilfredsstillende. Derfor hadde han også rost Sundet for hans interesse og forståelse for de sikkerhetsmessige sider ved arbeidet.- Når det gjelder det forhold at det ikke var tatt opp klager i avdelingsutvalget over Sundets arbeide, har Oseberg forklart at det ikke var vanlig å ta klager opp i dette utvalget i prøvetiden. Rettens flertall, rettsformannen og domsmann Peder Persett, har ikke funnet at det under hovedforhandlingen er fremkommet opplysninger som gir grunn til tvil om riktigheten av det Oseberg har forklart og som er gjengitt ovenfor.

På grunnlag av det anførte anser flertallet det godtgjort at Sundet ble sagt opp på grunnlag av et forsvarlig skjønn etter en vurdering av slike forhold som det er meningen at prøvetiden skal avklare.

Utdrag av rettsbok side 52

Utdrag av rettsbok side 53

Etter dette vurderer flertallet situasjonen på bedriften den 7.4. slik:

Arbeidsnedleggelsen med den uro og forstyrrelse som denne medførte, hadde vart siden 1.4.- De arbeidere som fremdeles deltok i aksjonen, hadde ved arbeidstidens begynnelse denne dag nektet å gjenoppta arbeidet da de fikk innstendig henstilling fra bedriftsledelsen ved disponent Hauge om å gjøre det, til tross for, at disponent Hauge hadde gjort dem oppmerksom på at det ville få alvorlige konsekvenser for hver enkelt som fortsatte aksjonen.- De streikende hadde ikke villet gå med på forslaget fra nestformannen i deres fagforbund, Lars Skytøen, om at de ^{egget/} skulle gjenoppta arbeidet, og at Sundets oppsigelsessak skulle tas opp i forbundet for vurdering av LC's jurister med sikte på å prøve oppsigelsen for retten, til tross for at Skytøen hadde gjort det klart for dem at de ville sette seg i en farlig situasjon ved å fortsette arbeidsnedleggelsen.- Senere på dagen hadde de streikende under forhandling med Skytøen avslått tilbudet fra bedriften: adm.direktør om at samtlige av de streikende arbeider, altså også de 3 aksjonsledere, kunne gjenoppta arbeidet, og at forholdet mellom bedriften og de som hadde deltatt i arbeidsnedleggelsen da skulle være opp-og avgjort, idet de samtidig var blitt gjort kjent med at bedriftsledelsen var innstillet på at oppsigelsen av Sundet ville bli innbrakt for retten. Bedriften hadde for sitt eget vedkommende ingen mulighet for selv å ta noe initiativ for å få Sundets oppsigelse rettslig prøvet.- De streikende, heriblant saksøkerne, må da ha vært klar over at den tvist som hadde utløst arbeidsnedleggelsen, tvisten om lovligheten av oppsigelsen av Sundet, ikke ville kunne bli løst gjennom en fortsettelse av streikeaksjonen.- Det var påtrengende nødvendig for bedriftsledelsen av hensyn til produksjonsvirksomheten å få arbeidet igang igjen på sveise-og

lakkeringsavdelingen og å få gjenopprettet roen på bedriften som det også var sterke krav om fra de øvrige ansatte. Når arbeiderne heriblant saksekerne, hadde vedtatt å fortsette arbeidsnedleggelsen misligholdt de i så vesentlig grad sine plikter etter arbeidskontraktene at bedriftsledelsen hadde rimelig grunn til å bringe arbeidskontraktene til opphør ved å meddele de streikende avskjed fra deres stillinger.

AKSJONSKOMITEEN NO - HA

BOKS 345

4001 STAVANGER

TLF: (045) 56448

POSTGIRO: 3805173